

שירת מהגרי עבודה תאילנדים בישראל במקום הלא נכון, באמצע שדה הקרב

תרגמה לעברית והוסיפה מבוא: שחר שוהם⁴²

במהלך ארבעת העשורים האחרונים מועסקים מהגרי עבודה תאילנדים רבים בחקלאות בישראל. עם השנים הפך המונח "תאילנדי" לשם נרדף לעובד חקלאות צייתן ולא מתנגד, שמוכן לעסוק בעבודת כפיים קשה שרבים אחרים לא יעסקו בה. שינתם של מהגרים תאילנדים, שנכתבה על חוויותיהם בישראל, נותנת פתח להקשיב לתחושותיהם, רצונותיהם וכאבם של העובדים. השירים המולחנים פורסמו ברשתות חברתיות כמו יוטיוב ופיסבוק, שהפכו למרחבים קהילתיים וירטואליים למהגרים ובני משפחותיהם. בעודם בישראל עובדי החקלאות מתאילנד נתקלים בקשיים רבים לקיים חיי קהילה, בשל שעות העבודה הארוכות, הבידוד הפיזי והחברתי ותחושת הניתוק מהמרחבים שבהם הם חיים ועובדים. המרחב הווירטואלי מאפשר להתגבר על תחושת הבידוד ולייצר מערכות תמיכה ותקשורת.

השירים הם חלק ממסורת רחבה של שירי מהגרים שנוצרו באיסאן, האזור הצפוני-מזרחי בתאילנד, שממנו מגיעים רוב המהגרים לישראל. ההגירה הפכה לאורך השנים לחוויה מרכזית בחייהם של רבים מתושבי איסאן בגלל מעמדם הסוציאלי-אקונומי הנמוך בתאילנד. השיח הפנים-תאילנדי מתייחס לאנשי איסאן בסטריאוטיפים מבזים ככפריים פרימיטיביים שאינם מהווים חלק מפרויקט הקדמה והשגשוג התאילנדי. בפועל, מצבם הכלכלי הושפע משנים של אפליה ואי שוויון בחלוקת משאבים של ממשלות תאילנד השונות. רבים מהם נאלצו לעבוד בשוקי עבודה מנצלים ברחבי העולם, ובהם ישראל.

בשונה מדמות ה"תאילנדי" הכנועה, בשירתם המהגרים תופסים את עצמם דרך דמות אחרת, של "המהגר הגיבור", הנלחם ומקריב את חייו למען משפחתו באיסאן. הגיבור חי ופועל בזירות מאבק מרובות, הן בישראל והן בביתו. בישראל הוא נלחם בהפרה של זכויותיו, במעסיקים מתעמרים, בחשיפה לאלימות והפצצות ובתחושות של נחיתות. אל מול ביתו, הגיבור נלחם נגד מחיקתו מחייהם של אהוביו ומשפחתו. במלחמותיו מבקש הגיבור לשמר את עצמו כסובייקט מלא אל מול הצמצום של חייו לתפקידו כ"עובד זר" בישראל. בעוד מרבית השירים מיועדים להישמע על ידי אנשים בסביבתם של המהגרים, תרגומם לעברית הופך אותנו לעדים לחייהם ולקולם של מי שעובדים את שדות מדינת ישראל.

42 סיעו בתרגום מתאית: פאקסורנקאן טונגקאם, סריוואטצ'איה נאוונג, נוטצ'אנוק ז'יטפאקדי ופיצ'אפון רוברו. השירים תורגמו במסגרת עבודת הדוקטורט של שחר שוהם:

Shoham, Shahr (2024). "The Heroes from Isaan Working in Israel: The Production of Migrants in the Thailand-Israel Migration Regime" (PhD Dissertation, Humboldt University of Berlin, Germany).

שוהם, שחר (2024). "הגיבורים מאיסאן עובדים בישראל: ייצורם של מהגרים במשטר ההגירה בין תאילנד לישראל" (עבודת דוקטורט, אוניברסיטת הומבולדט שבברלין, גרמניה).

במקום הלא נכון

היום 19 ביולי 2014, השעה 7:09 בבקר
 יריות חזקות משדה הקרב לא רחוק ממקום עבודתי.
 אני לא יכול לעשות דבר, אני במקום הלא נכון.
 זוהי מלחמת דת שנמשכת עד אין קץ, למען התהלה.
 חיים רבים מנחים על הכף.
 הו, זה לא קשור אלי.
 אני רק עובד תאילנדי שבא הנה כדי לעבד בעבור שכר.
 ועכשו אני מוצא את עצמי במקום הלא נכון, באמצע שדה הקרב.
 תוהה בדמעות ובפחד אם אשור.
 כאשר שמעתי שעובד תאילנדי נהרג מאש צולבת, נבהלתי עד מות והיו לי סיוטים בלילה.
 אף אחד לא יכול לדעת כמה זמן עוד ישרדו עובדים תאילנדים, או מתי יפלו קרבן.
 אני תוהה בדמעות ובפחד אם אצליח לפרע את חובי.

Piyapong Butkosa [YouTube channel]. "In the Wrong Place" / "The Moshav 43 Band". YouTube, Posted on 2014, September 26. https://www.youtube.com/watch?v=mZNbDKHgqvU&ab_channel=PiyapongButkosa

להתאהב בישראלית

הו, זה היעוד שלי
שנולדתי תאילנדי
אני כל כך בר מזל שיכלתי לבוא לעיר הזאת,
שפגשתי אותך כאן בישראל.
אני גם יכול לעבד אתך בבקר עד שמחשיך.
כשאני מתעייף, אני יכול לראות אותך,
את כמו גלולה מקלה בכל פעם שאני מרגיש מתש.
למרות השמש והחם
אני מרגיש רגוע כשאני רואה את הפנים היפות שלך,
אז תני לי לראות אותם ברצף
שאוכל לנוח קצת, יקירתי.
אני יודע שאני בסך הכל עובד תאילנדי חשוף לשמש
ויש לי עור כהה
וכן, אני לא אמיץ מספיק לחזר אחריך,
אני בסך הכל מהגר עבודה כהה-עור,
מסתכל על הפנים הלבנות שלך,
הן כל כך יפות, כמו ביצה קלופה.
אבל תסתכלי על הגב שלי, כלו שסוע ופצוע,
את חלק מהפצעים נתן לרפא, את חלקם לא
ממש כמו גב של תאו.
אני רוצה להתקרב אליך
אבל אני פשוט מפחד שהיפי שלך יכתם בגללי.
אך התרחקות ממך גורמת לי ליאוש.
אם החברים היהודים שלי ידעו, הם יצחקו עלי ויקניטו אותי,
אני מפחד שיצחקו שהילד הכהה מתאהב בנערה לבנה,
לכן אני חייב לאהב אותך בסתר. אני לא רוצה לשמע את הדברים שהם אומרים.
אני מפחד מאנשים שישיבו אותך לברבור, בעוד אני כמו עורב.
מוטב שלא אספר לך ואחזר אחרי בתם של יהודים.

Sanya Hitakun [YouTube channel]. "Falling In Love with an Israeli Women". YouTube, 44
Posted on 2011. https://www.youtube.com/watch?v=aa-Ke5P2x_I

לְמִרוֹת הַשָּׁמֶשׁ וְהַחֹם
אֲנִי מְרַגֵּשׁ רְגוּעַ כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֶת הַפָּנִים הַיְּפוֹת שֶׁלָּךְ,
כִּי שֶׁאֲנִי יָכוֹל לְהִרְגֵּעַ מְעַט, יִקְרֶתִּי.
אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי בְּסֶךְ הַכֹּל עוֹבֵד תַּאֲלִנְדִּי, חֲשׂוֹף לַשָּׁמֶשׁ
וַיֵּשׁ לִי עוֹר כֶּהָה
וְכֵן, אֲנִי לֹא אֶמְיֵץ מִסְפִּיק לְחַזֵּר אַחֲרֶיהָ,
אֲנִי בְּסֶךְ הַכֹּל מְהַגֵּר עֲבוּדָה כֶּהָה־עוֹר.

עובד שבע קרבות

בִּאתִי מֵאִיסָאן לַעֲבֹד בְּאַרְץ מִלְחָמָה.
 אֲנִי שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלוֹת הַפְּצָצוֹת וּמִתְגַּעְגַּע לְאִשְׁתִּי הַיְפָה בַּשָּׂדֶה הָאֶרֶז שֶׁבְּכֶפֶר.
 מֵעֵזָה נִשְׁמָעִים קוֹלוֹת שֶׁל הַפְּצָצוֹת וַיְרִי.
 הוּא יִקְרִיתִי, אֲנִי מִתְגַּעְגַּע כָּל כֶּף לְבֵיתֵנוּ וְרוֹצֶה לְחֻזֵּר, אָבֵל אֲנִי לֹא יָכוֹל.
 אֲנַחְנוּ בְּחוּבוֹת עֲצוּמִים וְלָכֵן אֲנִי חַיֵּב לִסְבֹּל כָּאֵן בְּמִקְלָט.
 אִם אֲנִי חֹסֵר מִזֵּל, זֶה לֹא יִהְיֶה שְׁוֶה אֶת הַמֶּאֱמִץ. עֲדִיף לְמַהֵר לְמִקְלָט.
 הַהִפְצָצָה הַחֲזָקָה נִשְׁמַעַת כְּמוֹ סוּפֶת רַעֲמִים אֲדִירָה בַּשָּׂדוֹת הָאֶרֶז שֶׁלָּנוּ.
 כְּשֶׁהַהִפְצָצָה מִסְתַּיֶּמֶת, עוֹבֵד וְתִיק כְּמוֹנִי חַיֵּב לְחֻזֵּר לַעֲבוּדָה.
 אֲנִי חַיֵּב לִסְבֹּל עֲבוֹר אֱלֹה שְׂמֵחִים לִי.
 אֲפֹלוּ הַפְּצָצוֹת לֹא יְכוּלוֹת לְמַנֵּעַ מִמֶּנִּי לְהִלָּחֵם עַל עֵתִיד טוֹב יוֹתֵר.
 אֲנִי הַמְתִּינִי לִי, אִם אֶהְיֶה עֲדִין בְּחַיִּים, שְׂאֲשׁוּב בְּעוֹד חֲמִשׁ שָׁנִים.
 עוֹבֵד שְׁבַע קְרָבוֹת יִחְזֹר לְחַבֵּק אֶת הַמְּחַפִּים בְּבֵית.

Pongpat Pasunjon [YouTube channel]. "A Laborer Veteran". YouTube, Posted 45 on 2014, July 23. https://www.youtube.com/watch?v=aAx1wpFa_RQ&ab_channel=pongpatpasunjon

חוזה עבודה

העני שלי מאליץ אותי לסבל עבודה קשה.
נאלצתי לעזוב את מולדתי הרחק מאחור כדי לעבד כפועל.
אני עובד קשה ונעשה רוזה בארץ המסכנת הזאת.
אני מתגעגע למולדתי ולאיסאן שלי וחושב על החזרה הביתה.
אני כל הזמן חושב וחולם על היום שאחזר,
אני חושב על האכל הטוב ועל סעודה עם סבא וסבתא שלי.
אני מתגעגע לריחה של אדמה בצית ולתאז מביתי בתאילנד.
כאן בארץ המים המלוחים, ירושלים, ישראל, החיים שלי הם כמו הליכה על פני תהום.
אני תוהה כמה זמן יעבר עד שאוכל לחזור הביתה להורי המזדקנים שהשאירתי מאחור.
חוזה העבודה שלי הוא לחמש שנים ועכשו רק אמצע הדרך.
אל תדאגו לי, אני אעמד איתן למען העתיד.
כשהחזרה יסתים אחזר לראות את יקירי.
אבא ואמא, בבקשה תשמרו על עצמכם. אני מקווה שמצבכם טוב.
אני אתקשר אליכם הערב, הבוס שלי יתלונן אם אתקשר במהלך שעות העבודה.

4 Bao Sakhon Khon Swang [YouTube channel]. "Labor Contract". YouTube, Posted on 2020, July 4. https://www.youtube.com/watch?v=x9h-oHhVACo&ab_channel=บารวณ
อนงบัวรุณถิ่นดินถิ่น

בקשת עידוד

עזבתי את הכפר שלי כדי לעבד כפועל בישראל
אני חייב להשאיר שם לחמש שנים, האם אהובתי עדין תחכה?
עצרי את מה שאת עושה ומהרי כשאני מתקשר.
אנא עני לשיחות שלי ואל תשאירי את ההודעות שלי בלי לקרוא אותן.
העבודה כאן קשה ומעיפת ביותר.
לשלח כסף הביתה זה מה שגורם לי להמשיך.
לפעמים מתחשק לי לותר, כשהלב שלי נחבל מההאשמות של המעסיק
לפעמים זולגות לי דמעות מהעיניים
וכואבות לי הברכיים והרגליים,
אבל אני אומר לעצמי להתמודד עם הסבל ולקום.
אני עושה כמיטב יכולתי, אנא שלחי לי קצת עידוד ותמיכה.
אני לא אותר אם תהיי כאן בשבילי ולא תתנתקי ממני.
זו בושה אם מישחו ידע.
אם יש בעיות, אנא הן סבלנית אתי.
נותרו רק עוד שלש שנים, אנא שמרי על לבן חזק וחפשי.
חבי לי, אל תחפשי זוגיות חדשה.
כשאחסן מספיק כסף, אחזור ונעשה את הטיול הארוך שלנו.
לפני שאאת מאשימה אותי, אנא המתני לי יום שבו אחזור.

Korkarndee Wiengsom [YouTube channel]. "Ask for Encouragement". YouTube, Posted 47
on 2014, October 10. https://www.youtube.com/watch?v=DGPWIQTHNHU&ab_channel=กอร์กานดี้เวียงสอม

